

Előfizetési árak és helyben vidéken

Egy évre . . . 12 korona
Félévre . . . 6 korona
Negyedévre . . . 3 korona
Egyes szám ára 12 fillér.

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék.

Petőfi-utca 47. szám,

ahova a lap szellemi s anyagi részét illető közlemények küldendők

Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad.

Megjelenik vasárnap és csütörtök reggel.

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

A tüdővész elleni védekezés.

Nemesen érző szívek kezdeményezték, nemesen érző szívek felkarolták az eszmét s a rémes kór letörésére indított akciónak meglelt a kívánt sikere. A tüdővész elleni védekezés minél hathatósabbá tételére ma már világszerte társadalmi uton küzdenek és dolgoznak s az e téren elért eredmények minél szélesebb körök bevonására buzdítják és készítetik a társadalmat. Igaz, hogy teljesen megtörni az emberiség legveszedelmesebb ellenségének erejét, még nem sikerült, ámde nagy vívmánynak, nagy áldásnak mondható, hogy a tüdővész áldozatainak száma immár évről-évre csökkenőben van. Az e téren szükséges társadalmi egyesülés megtörténtével Ujvidék méltán sorakozik azon nagyobb kultur-városok mellé, melyek számszerű adatokkal bizonyítják fáradozó törekvéseik és céltudatos, kitartó küzdelmük látható eredményeit.

Mult vasárnap alakult meg nálunk a tüdőbeteg gondozó egyesület, melynek gyűlésén kétségkívül nagy érdeklődést keltett, sok hasznos és megszívlelésre méltó tudnivalókat nyújtott Dr. Wagner Károly tb. főorvos, aki tudunkkal első alkalommal Ujvidéken a tüdővész elleni oltást, még pedig sikeres eredménnyel. A tárgy nagy horderejű fontosságánál fogva, az alakuló gyűlésen tartott ezen előadását terjedelmesebb kivonatban imitt közöljük. Az ilyen közérdeket szolgáló ismereteknek minél szélesebb körökbeni terjesztése ép annyira fontos, mint maga a tüdővész elleni védekezés kérdése.

Mint minden bakterológiai felfedezés, a tüdővész bacillusának felfedezése után is, a tudósok egész raja kezdte az új bacillust tanulmányozni, keresni. Ezen aprólékos részletmunka eredménye az volt, hogy talán a magas hegyek kivételével nem volt a világnak oly része, amelynek levegőjében, porában ezen veszedelmes vendégeket ki nem mutatták volna. Miután még bebizonyították, hogy a tejben és tejtermékekben is felfedezhető a bacillus, általános félelem lett urrá mindenkin, mert hiszen ilyenformán elkerülhetetlennek látszott, hogy az ember ne fertőződjék ilyen általános elterjedtség mellett, vagy a levegővel, vagy a bevitt tejanyagokkal. Hozzá járultak ehhez a nagyobb anyaggal bíró kórbonctani intézetek azon jelentései, hogy a boncoltaknál az 1 évtől a 40-ig 17—97% ig emelkedő gyakorisággal találtak tüdővész fertőzés nyomait, bár az illetők nem szenvedtek tüdővészben. Szinte lehetetlennek látszott tehát a küzdelem ezen baj ellen, annál inkább, mivel a fertőzés időpontjától a betegség kitéréséig terjedő idő minden tünet nél-

kül folyhat le és csak lassan, észrevétlenül kezdődik a baj. Innen eredt az orvosok körében is a teljes tehetetlenség érzete, a beteget gyógyíthatatlannak nyilvánították. Hozzájárult az a tapasztalat, hogy a tüdővész igen gyakran tamadt meg ugyanazon család tagjait, hogy a szülők betegsége esetén igen gyakori volt a gyermekek megbetegedése, hogy sokszor egymásután több testvéren tört ki a baj s hogy házasársak igen gyakran egymást követték a sirba. Kialakult a tüdővész átörökölhetőségének szomorú, vigasztalan tana s most a statisztikusok vették át a teret, hogy hatalmas számcsoportjaikkal pecsételjék meg a lassu, de biztos végítéletet.

Már Koch nagynevű munkatársának, Cornetnek lehetetlennek látszott a gondolat, hogy az ilyen mindenütt jelenlévőség mellett ne lenne még több a megbetegedések száma. Az ő vizsgálatai mutatták ki, hogy a bacillus nem szabadon röpködő, hanem a köpethez kötött és ha annak beszáradását, elporiasát megakadályozzuk, akkor könnyen megsemmisíthető, amivel már jelentős lépést tett a védekezés felé.

Időközben gyökeresen átalakultak a tüdővész direkt átörökléséről táplált nézetek. Bár annak teljes lehetetlensége, beteg szülőket feltételezve, nem tagadható, az ily módon átöröklött baj gyakorlatilag oly ritka lesz, hogy elhanyagolható.

Pirquet vizsgálatai azzal vigasztalnak, hogy a 6. hóig az általa vizsgált gyermekek nem bizonyultak tüdővésszel inficiáltaknak, mások kutatásai ugyanezt mutatják s így a direkt átöröklés ez idő szerint megcáfoltnak vehető, nagy megnyugtatósára az emberiségnek, mert újabb buzdításul szolgálhat arra, hogy a tüdővész elleni küzdelem — az átöröklés mumusát kiküszöbölve eredménnyel járhat.

Ismertetvén Pirquet módszerét és eljárásának lényegét, valamint Franz főorvosnak ugyan e módszer alapján végzett tanulmányait és szerzett tapasztalait, a vizsgálatok a tuberkulózis elterjedésének egészen új képét nyújtják, t. i. megdőlt a közvetlen örökölhetőség, ellenben helyére lépett azon felismerés, hogy a tuberkulózis majdnem mindig — mint azt már Behring előbb állította — szerzett betegség és hogy az infekciót az emberiség nagyobb része már kora ifjúságában szerzi meg.

Azon kérdésre, miféle vívmány rejlik az átöröklés nitének megdöntésében akkor, mikor bebizonyul, hogy az eubériség nagyobb része gyermekkorában önhibáján kívül, ártatlanul fertőződik: a felelet egyszerű. Minden esetre könnyebb védekezni olyan baj ellen, melyet ismert, kifürkészhető utakon szerzünk, melynek

kórokozóját ismerjük, mint azon baj ellen, mely végzetes örökség gyanánt száll reánk. Másrészt pedig azon feltevés, hogy a tuberkulózis mindig gyermekkori fertőzés eredménye, sem olyan vigasztalan kijelentés, mint első pillanatra látszik. Az előbb ismertetett módszere vizsgált gyermekek és katonák azonkívül hogy a beoltásra pozitíve reagáltak, abszolúte semmiféle betegségi jelet nem mutattak. Exakt vizsgálatokkal is megerősíthető azon régi tapasztalati — boncolásokkal is megerősített tény, hogy az inficiáltatás nem jelent egyúttal megbetegedést is, hogy a szervezet a benne rejlő természeti védekező anyagok segítségével megbirkózhat a veszedelemmel.

Hogyan fertőződik a gyermek? Az első időszakban csakis a beteg anya, dajka, ápoló vagy testvér feléje hajló szájából apró láthatatlan csöppecskékből szétcsórt köpetétől, mert a tejjel történő fertőzést gyakorlati szempontból negligálhatni. Csuszó-mászó korban kezeivel szedheti fel, játékaival veheti fel a padlóról s egyéb helyekről a beszáradt köpetet; tudjuk, hogy a gyermek mindent szájába vesz és 6 hó után, tehát a csuszó-mászó korszak kezdetével kezd emelkedni a kimutatható gümös fertőzés. A harmadik életévtől kezdve azután rohamosan emelkedik a fertőzés gyakorisága, de nem egyúttal a megbetegedések száma; otthon, családi környezetében szerzett apróbb fertőzések bizonyos fokú ellentálló képességet látszanak kölcsönözni, melyet csak a folytonosan ismétlődő nagytömegű fertőzések, mindenesetre egyéb tényezők — rossz táplálkozás, levegőhiány — társbehátása alatt tudnak csak legyőzni legtöbbször a huszas évek alatt.

A legzsengőbb korban történő infekciónak helye tehát az előbbiektől szerinti, a szoba, a lakás, oka a benne szétporló köpet; a kisebb infekció — mondhatni — hasznos a szervezetnek, mert ellentállásra ösztönzi, de a folytonosan ismétlődő fertőzések hatása alatt ezen természeti ellentállás is megszűnik. Tehát jó lakás, tisztaság, a köpet ártalmatlanná tévése, a betegnek eltávolítása, vagy pedig az egészségeseknek távoltartása: ez a sikernek kulcsa.

Annak idején kitörő lelkesedés, milliók érdeklődése és reménye fogadta Kochnak azon kijelentését, hogy a tüdővész gyógyszerét megtalálta az általa előállított tuberkulinban. A mámoros öröme keserű csalódás következett: a Koch akarata ellenére kikürtölt csodaszer károsnak bizonyult és rövid idő alatt feledésbe ment. Ámde maga Koch és tanítványainak szerege nem csüggedt, lassan, fáradságos munkával visszaállították az oly gyors

elítelt szer hitelét, alkalmazási módjának hosszú időn át való kísérletes megállapításával. Másfél évtized hangyaszergalmu munkájának eredményeképp a tuberkulin különböző formáinak a gyógykinosbe bevezetése megtörtént az eredetileg ajánlott adagnál 100.000-szer kisebb adagolásban és a kutatók nagy, lelkes tábora ezen gyógy módban látja a jövőt kedvező, biztató színben.

A gyógy mód elve az, hogy igen kicsiny adagokkal azt végezzük, amire a természet tanított, folyton inoficiáljuk a szervezetet azért, hogy benne megindítsuk és támogassuk azon természetes hajlandóságát, hogy védő anyagokat termelve, sikeresen küzdjön meg a fertőzéssel.

Ma már e gyógy mód kikivánczik a szanatóriumok és kórházak keretéből, a poszt vasutak, valamint a bécsi betegpénztárak a gondozó intézettel kapcsolatosan járó beteg kezelést is végeznek tuberkulinnal és így a betegnek csak némi gondosságát és az ellenőrző vizsgálatokat feltételezve, ma már a gyakorló orvos kezében hatalmas gyógyszer. Amde alkalmazásával kéni nem szabad, mert a legkisebb fokban beteg az, akinél legtöbbet használ az alkalmazása. Itt is sokat várhatunk egyesületünkkel kapcsolatosan létesítendő gondozó intézetünktől, mely vezérelve szerint éppen a legkisebb fokban betegeket fogja legjobban felkarolni és amely állandó orvosi kutatásai és vizsgálataival azt akarja ép elérni, hogy lehető sok beteget ápo-hasson és gondozhasson akkor, amikor baja még gyógyítható stádiumban van.

Előadása rövid összegezésül ezeket mondja: megszűnt azon végzetben való keserű megnyugvás, hogy azért kell elpusztulnunk, mert szüleink ezen kórnak áldozatul estek; tudjuk, hogy szereztük betegségünket, de tudjuk a forrást, ahonnan származik, ez a lakás, a tudóveszes környezet és annak beszáradó köpete. Már pedig ha tudjuk, honnan ered a baj, hogyan terjed, akkor csakis saját gondosságunktól függ, hogy tőle megmeneküljünk, annyival inkább, mert már biztató gyógyreményekkel is kecsegtet a jövő.

„Segíts magadon és az Isten is megsegít“, ez legyen a tudóvesz ellenes küzdelem állandó jelszava és abban a reményben, hogy e jelszó megvalósításában Ujvidék város áldozatkész közönsége el nem hagy bennünket, bizalommal nézünk a jövő elé.

Az elégedetlenek.

Az „Ujvidéki Napló“-nak baja van a fiatalokkal, akik szerint *arrogáns* módon és *rosszakarattal* megzavarják a tanítói fizetésrendezés esendes mederbe terelődött ügyét.

Milyen is az az arrogáns rosszakarat? És milyen az a esendes meder?

Az hát a baj, hogy nem vágódtunk valamennyien hasra, hallván a munkapárt szemfényvesztő és lehetetlen fizetésrendezési tervét? Az hát a baj, hogy meg mertük mondani az igazat a mai ugynevezett uralkodópárt kulturásteretéről és uram bocsá! Csernyei *Logikátlan és gerinctelen* cikkéről? Hol van hát az a híres fizetésrendezés? Hol? . . . „Csendes mederben.“ Mi tudjuk és tudtuk születése pillanatában, hogy elő sem kerül soha abból a mederből.

Maga Slezák a főbb ígérető, a deputációt vezető és önként tett ígéreteit be nem váltó

képviselő üzenté, hogy mondja meg — t. i. az illető, — a tanítóknak, hogy mi tudjuk, hogy semmit sem adtunk.

Hát ezt az üres, esendes medret zavarjuk mi?*)

Nem zavarjuk, mert nincs benne mit, hanem vizet hordunk bele és a halvaszületett határozat után annak szerzőit igyekszünk belebuktatni!

Szemünkre veti Móric bá . . . , hogy a tanítótság jövőjét, vagy milyét is kockára tesszük; hogy velünk nem, hanem csak a simabeszédű, puhaderekű emberekkel állanak szóba; hogy mi csak egy-ketten vagyunk. Hál' Istennek, Ujvidék tanítótsága *egyetlenegy* talpnyalót, mindenben megnyugvó dobszeláslót és üresfejű strébert kivéve, osztja a mi fölfogásunkat, sőt mi egyenesen az ő megbízásuk folytán írjuk azt, amit és úgy, ahogyan írjuk.

A híres fizetésrendezés óta kiábrándultak a munkapártból még azok is, akik biztak benne! A tanítótság között a fönt említett kivételével, nincs már hive a munkapártnak.

Jó étvágyat az illetőhöz!
Baja van Móric bácsinak a mi forrongásunkkal is és feltűnik a *tanítótság becsületét?*!

Erre csak annyit mondtunk, hogy Szeged tájékának Tiszája sokat cseveghetne Móric bácsi kiforrottságáról. Elcseveghetné, hogy kiforrott belőle minden „szénasav“, amit valaki az *igazi* néven nevezett és emiatt *sajtóper* kapott. De fel is mentették! Pedig micsoda eseményeket mondott Móric bácsira!!! . . . S hogy mi maradt utána? Hát nem bor, noha „ó“ hanem „löre.“ Tetszik tudni „löre“!! Önnek nem lehet szava a fiatalokhoz, akik nagyobb becsülésért küzdenek!!!

Önök semmi joga a megbeesültetéshez! Önt kivégezte az Igazság igazságot osztó keze. A mi önből megmaradt, azzal igazán nem érdemes foglalkozni. Legföljebb ezt tudtúl adni a nagyközönségnek olyasféleképpen, a hogyan a nagy városok ligeteinek táblái teszik!!!

Csak még egyet! Ön még most néptanító is s mint ilyennek kötelességei vannak a *foglalmas* tekintetében! . . . Tehát kímélje a szent betűt! Ne bánjon vele olyan könnyelműen, mint ahogyan a tisztességgel tette! Mert a közérdek egyszer olyat is gondolhat, hogy elküldi az ön ugynevezett szellemi termékeit Schwartzert közismert szanatóriumába s akkor mi lesz avval a sok vice-lappal, amik az ön lapjának komoly részéből ideznek olesó viceket?

Befejezésül utójára figyelmeztetjük, hogy csak a maga nevében írjon, mert különben úgy jár velünk, mint azzal a bizonyos *asztaltársasággal*: kiközösítjük! Megértette Móric bácsi?!

Mi önnel legföljebb még egyszer foglalkozunk, de akkor utójára! A mi ügyünkért pedig agítalunk tovább és a morzsákat visszadobjuk, mert nekünk becsületes munkánkért becsületes kenyér kell és nem morzsa!

Többek megbízásából egy-két tanító.

*) Hát Csernyei Móric úr nem megírta annak idején „*hogy tén hályének* (egy ó!) gondolják a tanító, hogy ilyet adnak be neki?!”

Színház.

Hétfőn Schönherr Károlynak a világ-színpadokat bejárt Grillparzer díjjal kitüntetett fenomenális színműve: a „Hit és haza“ ment kongó üres ház előtt. Nem tudunk a közönség részére mentseget, hogy ez este nem jött el meghallgatni Schönherr e remekművét.

Rott Kristófot Kiss Miklós a tőle már megszokott művészetével, Gömőri Rottné tőkéletesen, Vákár az öreg Rottot, Róna Rott Pétert játszották, mindegyikük a legjobbat nyújtva. Kövessy M. zajos Veréb, Forgács jó Santperger, Fekete kifogástalan öreg Rottné, Fűzes, Deési, Inke is szerepeikben jól játszottak.

A darab is, előadás is telt házat érdemelt volna.

Kedden teljesen „táblás ház“ előtt viharos sikerű előadásban mutatták be és adták

elő Jean Gilbert fülbemászózenéjű, kedves és kacagató librettójú operettjét: *Az ártatlan Zsuzsi-t.*

Ritkán volt egy operett előadásnak oly osztatlan, általános, nagy sikere, mint a ked-dinek. A Leányvásár és a kis gróf slágerdarabok bemutatása sem keltettek oly nagy sikert, mint ez a minden ízben pompás, kacagató operette.

Valósággal él a színpad. Minden szereplő, a ki csak 2—3 szót is mond el, hozzájárul a siker tökéletességéhez.

Az előadás, és a siker középpontjában *Kállay Jolán* állt, akinek ez este volt a legnagyobb sikere,

A temperamentumos, pezsgővérű bájos primadonna elemében volt és úgy énekszámait, mint játéka a legfreneitikusabb tapsokra ragadták a különben is hűs közönséget.

A második felvonásbeli kupléját ép úgy megisméltették, mint számos énekszámát. A harmadik felvonásbeli énekszám megisméltésének se szeri-se hossza nem volt.

Deési, a társulat ezen igen értékes tagja eddig róla táplált jó véleményünket csak megerősítette. Ez volt első nagy szerepe, amelyben láttuk és — mégsem első sikere. Kérjük Kövessy igazgatót, foglalkoztassa gyakrabban ezt a jeles színészt.

A sikerből az oroszánrész *Vákár Vilmost* illeti meg, aki a beteges hajlamu pincért bravuros művészetével játszotta. Elsőrangú, fővárosi színpadra való kabinetalakítást nyújtott és a közönség nem győzte eléggé tetszésnyilvánításával elhalmozni. Vákárnak minden fellépése újabb sikert biztosít.

Sebestyén I., Jaquelin leányát játszta. A kis színésznő az este mutatkozott be. A szerep annyira kicsi, hogy véleményét a színésznőről még nem mondhatunk.

Sugár, Inke, Fekete, Perényi, Forgács, Pataki méltóan illeszkedtek a nagy sikerű előadás keretébe.

Szerdán újból „Az ártatlan Zsuzsi“ megy, mely előreláthatólag sok telt ház gyönyörűségét szerzi meg — Kövessynek. J.

HIREK

Elismerés a kir. törvényszéknek. Az ujvidéki kir. törvényszék megérdemelt elismerés és dícséret érte a napokban, midőn az általa beküldött, múlt évi működését magába foglaló jegyzőkönyvre feleletül azt válaszolta a szegedi kir. ítélőtábla, hogy az ujvidéki kir. törvényszék bünygyi osztálya: *mintabíróság.*

A tüdőbeteg gondozó egyesület e hó 25-én, vasárnap tartotta alakuló közgyűlését. Dr. Demetrovits polgármester rövid megnyitó beszéde után dr. Wagner Károly ismertette a dispensaire célját és működési tervét, majd dr. Szántó bemutatta az alapszabálytervezetet, mely egyhangulag elfogadtatott. Az egyesület megalakulása kimondatván, dr. Slezák Lajos választotta meg elnökké, ki elnöki székét nyomban elfoglalva, hatásos szép beszédet mondott az egyesület nemeseleu feladatáról. Védnökül Matkovits Béla főispán és neje választott, míg a tisztikar következőleg alakult meg; elnök: Grossinger Jánosné, alelnökök: dr. Amon Pál, Balassa Henrik, Vilics Márk, dr. Schosberger Sándor; titkár: Deák Imre, jegyző: dr. Szántó, pénztáros: Göbel Lajos, ügyvezető orvos: dr. Wagner Károly, ügyész: dr. Rósch Ferenc. Az igazgató választmány tagjai lettek: özv. Piukovich Ferencné, Ernst Márkusné, özv. Radovanovitsné, Dusing Jánosné, Nemessányi Adél, Teubner Jánosné, Vilics Márkné, Derner Lipótné, dr. Slezák Lajosné, dr. Horváth Gézáné, dr. Demetrovits Vl., dr. Ofner Mór, Profuma R., Friedmann Mór, Berencz Mihály, Székely Salamon, Molnár Hugo, dr. Szvinyarev, Milics Tivadar, dr. Mayer Oszkár, dr. Koda Sándor, dr. Trifkovics György, Wachtl Imre, dr. Saly Mátyás, Ruzsics Dusan. Az alapító tagoknak irásbeli köszönetnyilvánítás határozottatott, valamint az alapszabályok felterjesztése és ugy

állami mint városi segélyek iránti kérvény benyújtása. Ezt követte dr. Wagner Károly nagy szakismerettel kidolgozott s a legújabb orvostudományi kutatásokat és újításokat ismertető előadása, melyet a jelenlévők figyelemmel és élénk érdeklődéssel hallgatva, sűrű tetszésnyilvánításokkal jutalmaztak. Ezen előadásért a gyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg dr. Wagner Károly orvosnak, valamint jegyzőkönyvi köszönetet jutott dr. Demetrovits polgármesternek is, aki nagy szeretettel karolta fel az eszmét.

Az ipartestület közgyűlése. Vasárnap d. u. 3 órakor tartotta meg a vígadó nagytermében ez évi rendes közgyűlést ipartestületünk. A közgyűlést pont 3 órakor nyitotta meg Pekló Béla első alelnök, majd Maletics Luka másodalelnök üdvözölte szerb nyelven a megjelenteket. Néhány rövid hozzászólás után tudomásul vette a közgyűlés az előjáróság múlt évi jelentését és a zárszámadást, felállással adózott Witz Ferenc elhunyt elnök emlékének, megadta a felmentvényt és megállapította a jövő évi költségvetést. Ezután következett az elnökválasztás, ami tekintve, hogy szerb és pangermán iparosaink nemzetiségi kérdést csináltak belőle, nagy zaj között folyt le. Az elnökválasztás tartamára, mindkét alelnök jelölt lévén, az elnöki széket a törvény értelmében íj. Zanbauer Agoston rendőrkapitány — nem mint a rendőrség képviselője, hanem mint élethosszigan kinevezett iparhatósági biztos — foglalta el és a szavazatszedő bizottság megalakítása után, miután tíznél több tag a titkos szavazást kérte, azt elrendelte. A szavazás a késő esti óráig tartott s eredményét fél 8 óra után hirdette ki elnök. Eszerint a leadott érvényes 381 szavazat közül Pekló Béla első alelnök 189, Maletics Luka 188 szavazatot és Dussing Miklós 4 szavazatot nyert, így tehát Pekló Béla választott meg elnöknek. Az újonnan megválasztott elnökért nagyszámu küldöttség ment s megjelentek a párthívei leikes örömrivalgással, míg a minden esufos erőiködésük dacára megbukott nemzetiségeik oly irtózatossal zajjal és lármával fogadták, hogy Pekló Béla első elnöki tevékenysége az iparhatósági biztos által átadott elnöki szék elfoglalása után esupán abból állott, hogy az alelnöki szék választás utján való betöltésének elhalasztásával a közgyűlést berekesztette. A választás ellen Romanovics Száva asztalosmester és társai felebbeszést jelentettek be, amit az iparhatósági biztos tudomásul is vett. — Ezzel beszámoltunk volna a közgyűlés lefolyásáról és lehetetnők tollunkat, ha nem kényszerítene egyik másik lapírunk — jlesen a Szrpsztvo és Braniknak — tényeket ferditő és személyeket támadó cikkei, hogy érdemben válaszoljunk azokra. Erről jövőre.

Pincér-bál. Az újvidéki pincérek f. é. március 7-én, jövő hét esütörtökén az Erzsébet összes termeiben, Mayer Imre fővédnöksége alatt zártkörű pincér-bált rendeznek.

A koronaértékben való számítás kötelező. Az egyes pénzforgalmi eszközök száporításáról szóló törvényjavaslat, melynek kihirdetése március első napjaira várható, 200 kor. pénzbüntetés terhe alatt kötelezi a kereskedőket és iparosokat, hogy a közönséggel szemben csak a koronaértékben való számításat használják. A törvény a kihirdetés napjától életbe fog lépni s ezen a napon a pénzügyminiszter egy ren delet fog kibocsátani, amelyben kimondja, hogy tilos ajánlatokban, számlákban, jegyzékekben, számadásokban, hirdetésekben és a nyilvánosságának szánt egyéb közleményekben, továbbá a kirakatokban, üzleti helyiségekben, kiállításokon, vásárokon és hasonló alkalmakkor mást mint koronaértékben való számításat használni. A tilalom ellen vétők kihágást követnek el és az illető járásbírósg által 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. A pénzügyminiszter ezért felhívja a törvényhatóságokat, hogy ezzel a rendelettel kapcsolatosan az előkészítő intézkedéseket már most tegyék meg.

Hirtelen halál. Schatteles temesvári kereskedelmi utazó e hó 25-én itt jártában, este dominót játszott Kovács kávéházában.

Játék közben hirtelen rosszul lett, leesett a székről és halva maradt. Hirtelen halálát szélhűtés okozta.

Pangerman község. Tizenhárom évig két tanítója ismétellen kelet a község képviselőtestületét, hogy szegényes fizetésüket javítsák. Magyar nyelvű folyamodványukat mindannyiszor eluta itottak, nem titkolva azt sem, hogy a visszautasítás azért történt, mert magyar nyelvű folyamodványban kérték a fizetésemelést. Ekkor a két tanító nemet nyelvű folyamodványt adott be, még pedig sikerral. Ugyanis a képviselőtestület állva hallgatta meg a fülleiknek zengzetesebb és kedvesebb nemet nyelvet s 400—400 korona fizetésemeléssel jutalmazta a német nyelven kérvényezőket.

Fontos a gazdáknak. Ujabbán valaki állítólag a cservenkai cukorgyár részére a gazdák között egy éves termelésre szerez aláírásokat. A gazda természetesen azt hiszi, hogy 1912-es évi termelésről van szó és arról beszél az illető ügynök is a gazdával. A gazda esetleg elhatározza magát, hogy termel 1912-ben cukorrépat és nem tudja, hogy ez az elhatározási rajja mulik-e van t. i. ennek a szerződésnek, a mit aláírás vegett eléje terjeszlenek, egy pontja, a mely azt mondja, hogy amennyiben a cservenkai cukorgyár 1912-ben üzembe nem jön, ez a szerződés 1913-ra érvényes. Magunk is láttunk egy ilyen, a termelők félrevezetésére alkalmas szerződést és költességünkre tartjuk a gazdákat, akik tényleg 1912-ben s nem 1913-ban akarnak termelni, erre figyelmeztetni annál is inkább, mert maga az aquiráló agens is igen jól tudja, hogy a cservenkai cukorgyár nemcsak 1912-ben, de előre láthatólag 1913-ban sem lesz üzembe helyezhető.

Uj konzervgyár Zentán. Zenta város nagyobb kertészet létesítést vette tervbe. Ezt az ottani Transylvania Konzervgyár arra akarja felhasználni, hogy újabb konzervgyárat létesíthessen és ez ügyben tárgyalásukat folytat a városal.

Németországból hazatoloncolták az egyik oda vándorolt magyar, aki ott is olyan duhaj módon viselkedett, mint itthon, Óbecsén. Mikor lehangosabban verte a mellét, hogy ki a legény a csárdában, a német policáj szépen galléron ragadta és rövid uton, kényszerutlevéllel eltávolította egész hazá. Itthon azután gondolkozhatik a hangos magyar, hogy a német szigorubbán ügyel a rend és erkölcsök felett, mint itthon tapasztalta.

Bácsföldvár község képviselőtestülete legutóbbi közgyűlésén a községi orvosok lakbérért 700 koronában alapította meg.

Életével fizetett. Kriszhaber Gyula kishogyesi földbirtokos alsószopori (Sziágy m.) gazdaságában Varga József kishogyesi szőlőtésű kocsis drágán fizette meg ittas állapotban kifejtett virtuskodását. Tilalom ellenére két tüzes lőtölt ventottat kocsját a gazdaság mellett elfolyó s a hirtelen hóolvadástól megdagadt, sehes folyásu Krasznának fordította. A folyó partján állók figyelmeztetése dacára neki hajított az örvénylő folyónak s a tüzes lovak tulfeszített munkája után partot ért. Vakmerősége most még fokozódott s a parton állók tiltakozása ellenére azonnal visszafordult. De az agyonfázott, kimerült lovakat kocsival és kocsistól elragadta a folyó. A 2000 k. értékű lovak hullait, a széjjel szakadozott szerszámot és a darabokra tört kocsit a fellármázott gazdaságbeliek óráig tartó nehéz munka után kivonszolták a folyóból, de a rémes véget ért kocsist nem találták meg.

A numerus klauzus. A szabadkai ügyvédi kamara válaszos levelezőlapokat küldött szét tagjaihoz, melyben arra a kérdésre kér választ, hogy az illető ügyvéd hive-e a numerus klauzusnak.

Csak Mauthner magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és keretesek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy csak a magvak rováására és a vevők kárára lehetséges.

B. Bodrog vármegye állategészségügye febr. 21-én. Lépfene: Sztapár, Bácskeresztur, Szenttamás, Káty; veszettség: Szond, Szentfűlöp, Kuczora; takonykór és bőrféreg: Vopród, Péterréve, Palona, Mohol; ragadós száj- és körömfájás: Mátételke, Temerin; juhhimlő: Militics; rühkór: Tataháza, Paripás, Kuczora, Péterréve, Ókér; sertésorbénc: Orszállás; sertésvész: Doroszló, Regőze, Bácsordas, Mozsor, Ujsóvé, Boldogasszonyfalva, Szabadka, Ujvidék 1--1, Baostföldvár, Csantavér 2--2, Szépliget 5, Borócz 6, Bulkeszi, Dunacséb 7--7 udv.

A Gondviselés kórháza. A Gondviselés ápolónöket képző egyesület abból a célból, hogy ápolónöket gyakorlatilag maga képezzen ki, Budapesten az Ilka-utcában kórházat rendezett be. Ezt a kórházat most nyitotta meg Augusta királyi hercegasszony, az egyesület védője. Aki ápolónő akar lenni és itt kitanulni, — oda írjon.

Tizenhátnapos csuklás. New-Yersey amerikai államban, egy Mary Spears nevű leány tizenhat napig csuklott, anélkül, hogy az orvosok és környezete segíteni tudtak volna rajta. Akármint csináltak is, a csuklás nem enyhült és a szerencsétlen leány, aki sem inni, sem aludni nem tudott, egyre jobban elgyengült.

Legelőjavítás. Állattenyésztésünk emelésére a földmivélségi kormány minden lehető elkövet a községi legelők javítására. Puly Iván gazdasági felügyelő vezetésével jelenleg is hat község legelőjének feljavítása van soron. Általában véve a legtöbb községi előjáróságnak megszűnt a régi nemtörődömsége s mindenfelé nagy hajlandóságot mutatnak az állattenyésztés alapvetését tevő legelőjavítás iránt. Így van ez jól. És így legyen mindenütt.

Házmestert keresek

Cim a kiadóhivalalban.

Közgazdaság.

A homoki szőlők termés átlagainak fokozása.

Gazdaközönségünk nemesek a fokozódó napszámberék miatt panaszkodik országszerte, de általános a panasz amiatt is, hogy nincs elegendő istálló trágyánk s e miatt különösen a homoki szőlők szenvednek nagyon sokat, mert a rendelkezésre álló kevés istállótrágyából alig jut a szőlőbe. Ennek következtében a szőlőbirtokosok kísérleteznek szárított sertés trágyával, szárított marha trágyával, pudrettel, mindezen trágyák azonban nagy tömegük miatt is nagyon drágák, mert hiszen ha gyártási helyeiken olcsók volnának is, a szállítás drágítja meg nagyon, úgy, hogy használatuk alig jár haszonnal. Ezzel szemben vannak műtrágyák, amelyekből rendkívül kis tömegre van szüksége a szőlőknek s amelyeknek trágyázási célokra való használata fél annyiba sem kerül, mint említett szárított trágyák. Ezeknek a használatát azonban gazdaközönségünk nem ismeri még eléggé s azért röviden elmondjuk az alábbiakban, miként kell azokat használni.

Homoki szőlőkben káli-szuperfoszfát és chilisalétromot kell használni. A káli-szuperfoszfátból 2—3 q-át kell kat. holdanként kiszórni az egész szőlőben egyenletesen a nyitás előtt, a chilisalétromból 80—120 kg-ot kell használni s azt ugyancsak egyenletesen kiszórni és pedig két részletben, felét akkor, amikor a hajtások egy araszosak, felét pedig amikor a hajtások két-három araszosak. Akkor, amikor a műtrágyázást megkezdjük, első alkalommal 3 q káli-szuperfoszfátot szórjunk ki kat. holdanként, azután pedig minden második évben 2 q-át. Míg azonban a káli-szuperfoszfátot csak minden második évben kell alkalmazni, addig a chilisalétromot minden évben.

Ezen műtrágyázás által nem is remélt nagy terméseket fogunk elérni szőlőkben s háromszer-négyszer annyi mustot fogunk szü-

retelni, mint a trágyázatlanul hagyott területen. S aki homoki szőlőjében ezt a trágyázási rendszert követi, amely sokkalta olcsóbb az istálló trágyázásnál is, az az istállótrágyázást teljesen nélkülözheti, mert a homoki szőlők termő erejét kizárólag műtrágyák segítségével is fen lehet tartani, sőt oda fokozni, hogy a szőlő rendszeren 50-60 hl. mustot fog adni kat. holdanként, olyan terméseket tehát, amelyeket dus istállótrágyázás mellett sem érhetünk el.

Felolós szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**

Laptulajdonos az uvidéki függetlenségi és 48-as párt.

227 1912 végrh. szám

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. § értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az uvidéki kir. járásbírósnak 1911 évi V. 1568 számú végzése következtében Dr. Belohorszky János ügyvéd által képviselt S. Bloch & Sohn javára 290 k. 40 s jár erejéig 1911 évi szeptember hó 12-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 5748 kor. becsült következő ingóságok, u. m. különféle butordarabok, szövet, szőnyeg, gramfonok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az uvidéki kir. járásbírósnak 1911-ik évi V. 1568/2 számú végzése folytán 208 kor. 20 fill. tőkekövetelés, hátralek erejéig Ujvidéken Temerini utca 12 sz. leendő megtartására 1912 évi március hó 2-ik napjának dél előtti 9 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t. c. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidék 1912. évi február hó 11. napján.

Horváth Gusztáv
kir. bir. végrehajtó.

152 és 157 1912. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az uvidéki kir. járásbírósnak 1910. évi Sp. III. 315 s 1911. Sp. IV. 669 számú végzése következtében Tomann Wencel uvidéki és Bozsénik Béla nagybányai lakos javára Adám Jenő uvidéki lakos ellen 157 kor. 08 fill. és 666 kor. 65 fillár s jár. erejéig Ujvidéken foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 800 koronára becsült következő ingóságok u. m. Szobabutorok és egy cimbalom nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az uvidéki kir. járásbírósnak 1911. évi V. 603. Sp. 669/1911. számú végzése folytán 666 kor. 65 fill. s 157 kor. 08 f. tőkék ezeknek napjától járó 5 százalék kamatai, óvási, 1/2 százalék váltódíj és eddig bíróság már megállapított költségek erejéig, Ujvidéken alperes lakásán leendő megtartására 1912. évi március hó 11. napjának délelőtti 9 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108 § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidék 1912. évi feb. hó 25. napján.

Basch Sándor
kir. bir. végrehajtó.

Ha „FORHIN“-nal permetez,

I - SZÖT kevesebb a gond,
II - SZÖR kevesebb a munka,
III - SZÖR kevesebb a munkabér!

mert a „FORHIN“ a sokszorta megjavított.

BORDÓI KEVERÉK
kész állapotban!

Nagyon erősen tapad a nedves levélre is. Bármily harmatnál is permetezhet vele. Semmi fűledéke nincs. Számtalan elismerő nyilatkozat: „Gyártjuk az eddig dr. Asohenbraudt szabadalmát képezett Borkénpont és bordói port is. Kérjen ingyen és bérmentve leírást a FORHIN-gyártól, Budapest, VI., Váci-ut 93.

FÉRFI DIVAT ÜZLETI SEGÉDET,

ki szerbül, horvátul, németül és magyarul beszél, 28 éven alul, keresek. Ajánlatok eddigi működésről, stb. lehelőleg fényképpel, Vilim Vogel címére Eszék, intézendők

1-3

Szép kereset

kinálkozik oly urnak vagy hölgynek, aki egy elsőrangú élet- és gyermekbiztosító intézet részére működni óhajt.

Rövid sikeres próbaműködés után

fixfizetés,

esetleg jól javadalmazott

kerületi főügynökség.

Szakismeret nem szükséges, mert kezdők alapos beoktatásban és támogatásban részesülnek. Nyugdíjképes állás. Kimerítő írásbeli megkeresések Budapest, IV. Váci-utca 12. II. emelet 2. alá intézendők.

2-3

Eladó ház.

Dr. Tamkó Károly veprődi községi orvosnak Ujvidéken II. Rákóczi Ferenc utca 120. szám alatt háza eladó, illetve május hó 1-jére bérbe kiadó.

Közelebbi tudakozódások Vasdényei Gábor rendőrkapitánynál.

Intelligens, utazót

fiatal és óvadékképes utazót, ki a magyar és német nyelvet teljesen bírja *templomi szerek* árúsítására, azonnal befogadók. Jó beszéd-képesség, jó modor szükséges.

Vranits és Tausch
templomi szerek raktára.
Ujvidék, duna utca 15.

Kiváló alkalmi vétel viszonteladók és magánosok részére az utolsó évadból visszamaradt árukból 3-9 m. darabok, jöttállás mellett hibátlan, mosható maradékok és pedig

30-35 m. nyári sortiment maradék K. 17. 50

Voile de laine női ruhák részére, facon csikok selyem fénynyel, remek ujdonságok női szövetekben, Macco-Sephirek ingek és blousokra gyönyörű ripsek.

30-35 m. téli sortiment maradék K. 17. 50

pompás barchetek, finom szövésű flanellek blouzok és ingekre, Veloutin, plüs-barchet snürl és pigué-barcheteket

utánvét mellett szállit

KARL KOHN mechanikai szövődéje Nachod 9 szám. Mintákat készítményeimről minden csomaghoz mellékelek.

1-3

Gyors és pontos kiszolgálás! Olcsó árak!

Ludwig József

UJVIDÉK, Kossuth Lajos-utca 49.

ajánlja dusan felszerelt fűszer, kávé, tea, rum-, ásványvizek és magyarádi hegyaljai borok nagy raktárát. Különösen figyelembe ajánlja szőlőszedőknek a nála kapható „Kontinentál“ nevű szőlőjótógumit, mely a maga nemében páratlan s a legrosszabb időben is kitart. Erről számos elismerő levél tanuskodik. Különösen ajánlja továbbá a „Saxonia“ rézgálicot, mely 96°/o-os, raffiát stb.

Dus választéka

van konyhakerti magvakból is, melyeknek csiraképességeért jótáll. Árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál.

3-40

III. kir. dohány, szivar, okmány s postabélyeg áruka

Semmi tszta

Semmi kuglóf, semmi sütemény Dr. Oetker-féle sütőpor ho zítétele nélkül nem készül, mert ez szép kinéz . és könnyű emésztést ad és nagyobbá, omlóssá teszi . a a tészta Dr. Oetker-féle sütőporral alítják elő, különösen a gyermekekre nézve a husnemük előbe helyezendők, mert tejet, lisztet, zsejt, tejást, cukrot tartalmaz, tehát az e béri szervezetnek szükséges tápszert s ami gyermekeknek fontos, emészthető formában. Készítsen a gyermekei é. dekében tészta

Dr. Oetker-féle sütőporral 12 f.

mely mindenhol a milliószor bevált receptekkel raktáron van.

Vagyázzunk, hogy valódi Oetker-féle süt port kapjunk.

1-3